

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář - 2. vydání

Zákon č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (TOPO), nabyl účinnosti 1. 1. 2012. Od té doby uplynulo více jak pět let aplikační praxe a legislativních změn tohoto předpisu, což si žádá druhé vydání komentáře.

Druhé podstatně přepracované a doplněné vydání komentáře reaguje na legislativní změny, které byly zejména v posledním roce výrazné. Základy trestní odpovědnosti právnických osob byly zásadně změněny, a to jak z pohledu výčtu trestných činů, kterých se může právnická osoba dopustit, tak i z pohledu přičitatelnosti trestných činů právnickým osobám. Zásadní novinkou je pak i nová právní úprava vyvinění se z trestní odpovědnosti právnických osob a nová právní úprava správního trestání podle zákona č. [250/2016](#) Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Autoři komentáře uvádějí rozhodovací praxi soudů, ale rovněž si všímají i názorů publikovaných v jiných komentářích či učebnicích, komentují aktuální právní názory v člancích a reflektují zajímavé podněty získané při výkonu každodenní praxe.

Součástí publikace je opět příloha - Modelová interní opatření k předcházení trestné činnosti právnické osoby. I tuto přílohu autoři doplnili, a to o příklady řešení vzniklých situací, tzv. compliance management systém.

Interní opatření mohou být při přiměřené aplikaci užitečným nástrojem či přímo vzorem, zejména pro obchodní společnosti. Jejich účelem je předložit pro potřebu těchto subjektů taková pravidla, která přispějí k prevenci trestné činnosti, jíž se může jinak právnická osoba dopustit, nebo dokonce mohou tuto trestní odpovědnost vyloučit. Tento záměr navazuje na podobný model, který provází tzv. British Bribery Act 2011, byť jeho autorem jsou britská oficiální místa.

Komentář je určen pro odbornou veřejnost – soudce, státní zástupce advokáty, policejní orgány, pedagogy, studenty – ale i pro právnické osoby a jejich zástupce či zaměstnance.

Právní stav publikace je k 31. 12. 2017.

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář - 2. vydání

Autor: Jaroslav Fenyk, Ladislav Smejkal, Irena Bílá
Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018

Publikaci je možné zakoupit >>> [zde](#).

Ukázka z publikace

Vyloučení z promlčení

Uplynutím promlčecí doby nezaniká trestní odpovědnost

a) za trestné činy uvedené ve zvláštní části hlavě třinácté trestního zákoníku, s výjimkou trestných činů založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403 trestního zákoníku), projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404 trestního zákoníku) a popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405 trestního zákoníku),

b) za trestné činy rozvracení republiky (§ 310 trestního zákoníku), teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku) a teroru (§ 312 trestního zákoníku), pokud byly spáchány za takových okolností, že zakládají válečný zločin nebo zločin proti lidskosti podle předpisů mezinárodního práva.

K § 13

Institut promlčení je upraven v ustanovení § 12, které odkazuje na úpravu provedenou v § 34 tr. zákoníku. Vyloučení některých trestných činů z promlčení je nově od 1. 12. 2016 upraveno v zákoně samostatně, a to v § 13, a jedná se o právní úpravu odlišnou od úpravy vyloučení z promlčení obsažené v § 35 tr. zákoníku. Zákonodárce musel zvolit speciální právní úpravu v souvislosti s **omezeným výčtem trestných činů**, které mohou být spáchány právnickou osobou.

V souladu s novelou provedenou zákonem č. [183/2016](#) Sb. se ve vztahu k právnické osobě nově nepromlčují trestné činy uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku v hlavě XIII (trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy) s výjimkou § 403, § 404 a § 405. Dále se nově nepromlčují taxativně vyjmenované trestné činy uvedené v hlavě IX (trestné činy proti základům České republiky, cizímu státu a mezinárodní organizaci), a to trestné činy podle § 310, § 311 a § 312, za podmínky, že zakládají válečný zločin nebo zločin proti lidskosti podle předpisů mezinárodního práva (vztah k hlavě třinácté tr. zákoníku). V návaznosti na to se u předmětných trestných činů, u nichž trestní odpovědnost nezaniká, neuplatní ani promlčení výkonu trestu (srov. § 25).

Tr. zákoník v § 35 pod písm. a) obdobně jako § 13 vylučuje z promlčení trestné činy uvedené v hlavě třinácté zvláštní části tr. zákoníku, s výjimkou konkrétně vyjmenovaných trestných činů, mezi nimiž jsou také trestný čin projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka a trestný čin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia. Trestní odpovědnost za tyto dva trestné činy tedy může dle tr. zákoníku zaniknout uplynutím promlčecí doby. Důvodová zpráva k původnímu trestnímu zákonu, ze kterého bylo v nezměněné podobě převzato současné znění § 35 tr. zákoníku, blíže nevysvětluje důvody zvolené právní úpravy. Dle našeho názoru se tyto trestné činy promlčují s ohledem na jejich **relativně nižší společenskou škodlivost** ve srovnání s ostatními trestnými činy obsaženými v hlavě třinácté zvláštní části trestního zákoníku, což lze dovodit také z druhu a výměry trestu, které lze za tyto trestné činy (§ 404 a § 405 tr. zákoníku) fyzickým osobám uložit. Trestní odpovědnost za tyto trestné činy může dle ustanovení § 12 a § 13 zaniknout, i pokud je pachatelem právnická osoba.

Dle ustanovení § 13 je vyloučena možnost zániku trestní odpovědnosti uplynutím promlčecí doby pouze za **trestný čin teroristického útoku a trestný čin teroru**, a to jen za současné podmínky, že byly tyto trestné činy spáchány za takových okolností, že „**zakládají válečný zločin nebo zločin proti lidskosti**“ podle předpisů mezinárodního práva. K nepromlčitelnosti takového trestného činu zavazuje Úmluva o nepromlčitelnosti válečných zločinů a zločinů proti lidskosti.

Římským statutem, přijatým dne 17. 7. 1998 byla založena jurisdikce (stálého) Mezinárodního trestního soudu v Haagu ve vztahu ke zločinu genocidy, zločinům proti lidskosti, válečným zločinům a zločinu agrese. Jedná se o nejzávažnější zločiny, kterými je dotčeno mezinárodní společenství jako celek. Česká republika je od roku 2009 smluvní stranou Římského statutu a spadá pod jurisdikci Mezinárodního trestního soudu.

Dle čl. 7 Římského statutu se v mezinárodním právu trestním **zločinem proti lidskosti** rozumí vražda, vyhlazování, zotročování, deportace, mučení a další [čl. 7 odst. 1 písm. a) až k)], pokud je takový čin spáchán v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu při vědomí existence takového útoku. **Válečný zločin** je definován v čl. 8 Římského statutu jako závažné porušení Ženevských úmluv ze dne 12. 8. 1949 (zejména úmyslné zabití, mučení nebo nelidské zacházení, úmyslné způsobení velkého utrpení nebo vážné tělesné újmy či poruchy zdraví, braní rukojmí a jiné), jiné případy závažného porušení zákonů a obyčejů platných v mezinárodních ozbrojených konfliktech v existujícím rámci mezinárodního práva (např. úmyslné vedení útoků proti civilnímu obyvatelstvu, úmyslné vedení útoků proti civilním objektům, používání jedu nebo otravných zbraní atd.) a další činy specifikované v čl. 8 odst. 2 písm. a) až f) Římského statutu. (K těmto pojmům blíže srov. Bassiouni, 2008; Šturma, 2002; Bassiouni, 2011.)

Při posuzování, zda je naplněna podmínka § 13 a nedojde k promlčení trestní odpovědnosti za trestný čin teroristického útoku, je třeba kvalifikovat spáchané protiprávní jednání **jednak dle ustanovení § 311 tr. zákoníku** jako trestný čin teroristického útoku a **zároveň aplikovat příslušné mezinárodní dokumenty**, tedy zejména Římský statut Mezinárodního trestního soudu, a posoudit, zda spáchaný trestný čin naplňuje („zakládá“) také skutkovou podstatu zločinu proti lidskosti nebo válečného zločinu. Je nutné upozornit, že orgán činný v trestním řízení by měl přímo aplikovat příslušné předpisy mezinárodního práva a pravděpodobně nebude moci vycházet pouze z hlavy třinácté zvláštní části trestního zákoníku, která upravuje trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy. Ačkoli jsou tyto v podstatě promítnutím mezinárodních závazků do českého právního řádu, nelze v tomto případě zaměňovat trestné činy proti lidskosti dle trestního zákoníku a zločiny proti lidskosti definované v Římském statutu.

Pokud trestný čin teroristického útoku **nebo trestný čin teroru nezakládají** válečný zločin nebo zločin proti lidskosti podle předpisů mezinárodního práva, pak bude jejich promlčecí doba činit 20 let.

Související ustanovení:

§ 1 - předmět úpravy a její vztah k jiným zákonům, § 12 - promlčení trestní odpovědnosti, § 25 - vyloučení z promlčení

Související předpisy:

čl. 7 a čl. 8 Římského statutu, - Úmluva o nepromlčitelnosti válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, - § 33 až 35, § 311, § 404, § 405 tr. zákoníku

Literatura:

BASSIOUNI, M. CH. Crimes against humanity: historical evolution and contemporary application. New York: Cambridge University Press, 2011.
BASSIOUNI, M. CH. International criminal law. 3. vyd. Leiden: M. Nijhoff Publishers, 2008.
ŠTURMA, P. Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva. Praha: Karolinum, 2002.

Další články:

- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [V lednu přišel šok. Ze seznamu zmizely tisíce soudních překladatelů](#)
- [Koupě nemovitosti v Rakousku: vedlejší náklady v praxi](#)
- [Legal Innovation Day 2026: Praktické využití umělé inteligence v právní praxi](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“? Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)
- [Wolters Kluwer uvádí na český trh AI právní pracovní prostor Libra s integrovaným obsahem ASPI](#)